

IP/Tech Utvalt

Nya digitala
koncept i konsument-
skyddslagstiftningen

[LÄS ARTIKELN >](#)

Förslag till reglering
av standardessentiella
patent

[LÄS ARTIKELN >](#)

Ökad tillgänglighet
för digitala produkter
och tjänster

[LÄS ARTIKELN >](#)

Omloppstider för
mål vid patent- och
marknadsdomstolarna

[LÄS ARTIKELN >](#)

NUMMER 15, JANUARI 2024

Ett informationsbrev från Mannheimer Swartling. Informationsbrevet utges i informationssyfte och är inte att betrakta som juridisk rådgivning. Innehållet får citeras med angivande av källa.

Varumärkesskydd – utmaningar med virtuella varor

Varumärkesskydd – utmaningar med virtuella varor

Utvecklingen av virtuella miljöer och virtuella varor har lett till utmaningar för den som vill skydda sina varumärken. Det skyddsomfång som ett varumärke har i den fysiska världen följer nämligen inte automatiskt med till virtuella miljöer. En genomtänkt varumärkesstrategi – där varumärkenas skyddsomfång och klassificering anpassas även för virtuella varor – kan vara avgörande för ett effektivt varumärkesskydd i virtuella miljöer.

VIKTIGT MED EN KORREKT OCH RELEVANT VARUMÄRKESANSÖKAN

För att registrera ett varumärke behöver den som ansöker ange vilken typ av varor och tjänster som varumärket är tänkt att användas för. Det anges genom en eller flera olika så kallade klasser. Klasserna måste definieras och preciseras tillräckligt tydligt i en varuförteckning. Klassificeringen och varuförteckningen fungerar som en utgångspunkt för varumärkets skyddsomfång.

Bedömningen av förväxlingsrisk mellan olika varumärken görs genom att jämföra märkenas och varuförteckningarnas likhet. Klassificeringen är dock inte nödvändigtvis avgörande för likhetsbedömningen

mellan varor och tjänster. Varor i samma klass kan vara olika, medan varor i olika klasser kan vara lika.

En varuförteckning som är för snäv kan ge ett otillräckligt skydd, vilket kan leda till att innehavaren inte kan hindra andra aktörer från att registrera och använda liknande varumärken. Det kan även skapa ett behov av kompletterande ansökningar, med ökad risk för kostnader och konflikter som följd. En varuförteckning som är för bred kan i gengäld öka risken för konflikter med befintliga märkesinnehavare och resultera i att en varumärkesregistrering hävs, helt eller delvis, om varumärket inte används för alla de varor och tjänster

som det har registrerats för.

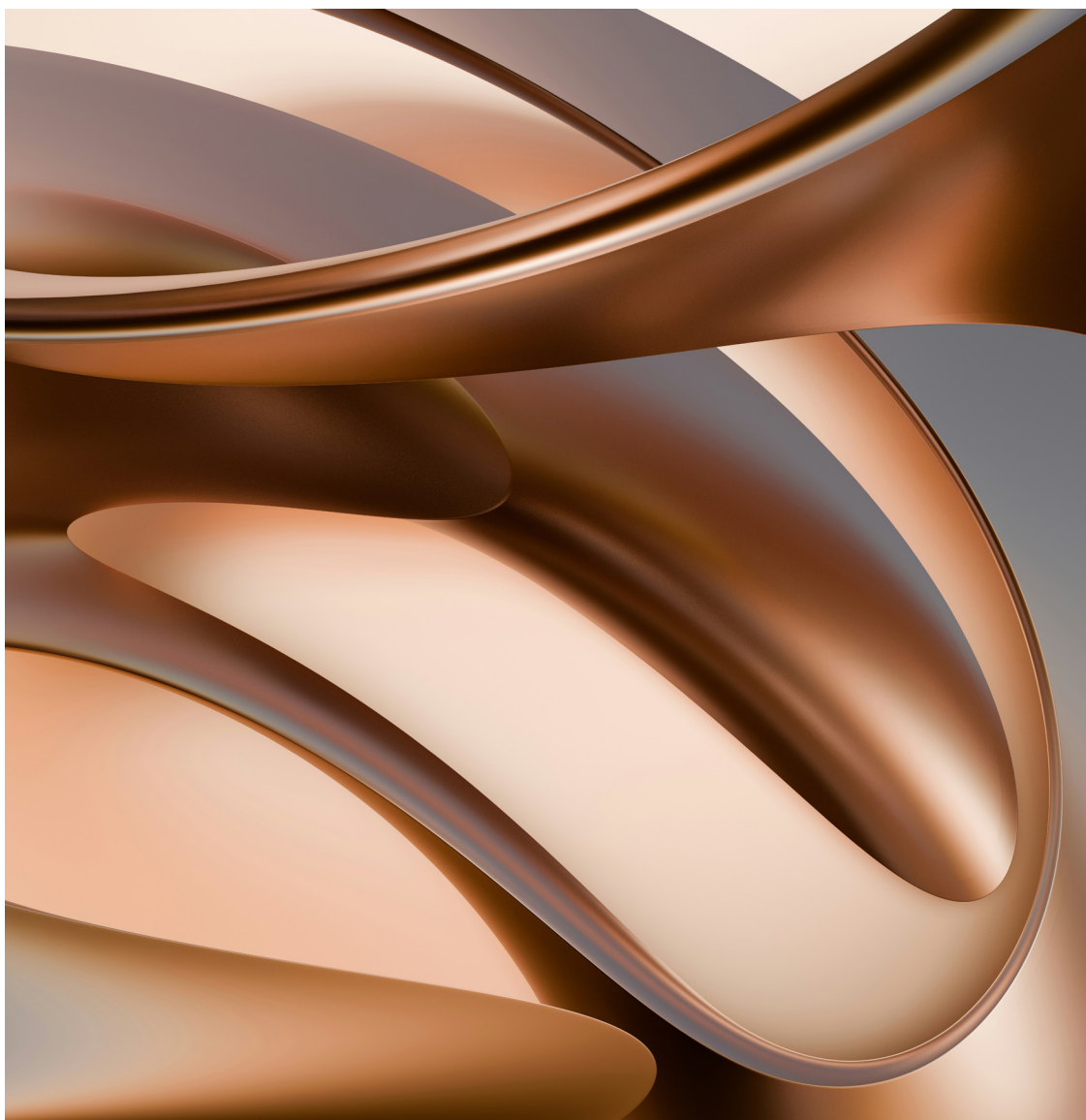
Det är därför viktigt att anpassa ansökan efter de specifika behov som gäller för varumärket. Klassificeringen och skydd av varumärken för varor relaterade till virtuella miljöer kan skapa särskilda utmaningar.

KLASSIFICERING AV VIRTUELLA VAROR

Virtuella miljöer sägs vara nästa steg i utvecklingen av internet som vi känner det idag. Redan nu är internationella företag aktiva i utvecklingen, exempelvis genom försäljning av virtuella produkter genom så kallade non-fungible tokens (NFT). NFT:er fungerar som ägarbevis för virtuella tillgångar och kan beskrivas som unika digitala certifikat som är registrerade i en blockkedja, vilket i sin tur gör det möjligt att verifiera tillgångarnas äkthet.

I takt med att företagens intresse för virtuella varor ökar blir möjligheterna till varumärkesskydd för dessa allt viktigare, vilket driver på utvecklingen av varumärkesrätten. Exempelvis har ”*nedladdningsbara digitala filer autentiserade genom non-fungible tokens [NFT]*” nyligen införts i klassificeringssystemet.

Varumärkesskydd för NFT:er innebär dock inte att även de virtuella varor som de representerar omfattas av skyddet. För att säkerställa varumärkesskydd även för dessa virtuella varor behöver varuförteckningen därför inkludera den virtuella motsvarigheten till den fysiska produkten genom att tydligt precisera vilka virtuella varor som avses, exempelvis ”virtuella skor”. De virtuella varorna ska klassificeras i samma klass som själva NFT:en, medan de fysiska motsvarigheterna generellt sorteras i andra klasser.

”Frågan om likhet mellan fysiska varor och deras virtuella motsvarigheter har ännu inte prövats i Sverige eller på EU-nivå.”

SKYDDETS OMFATTNING FÖR VIRTUELLA VAROR ÄR OKLART

En särskild fråga är om en virtuell vara kan bedömas ha sådan likhet med en fysisk vara att den kan leda till förväxling och utgöra varumärkesintrång. Det finns än så länge bara ett fåtal avgöranden som rör varumärkesintrång om virtuella varor autentiserade av NFT:er.

I USA har frågan prövats rörande digitala versioner av Hermès *Birkin bag*, så kallade ”MetaBirkins”, som såldes i en virtuell värld (*Hermès v. Rothschild*, Supreme Court of the United States). I det fallet ansågs de virtuella varorna vara lika de fysiska varorna och användning av varumärket för de virtuella varorna utgjorde därmed varumärkesintrång.

I Italien har frågan prövats rörande digitala fotbollskort med Juventus varumärken (Juventus FC v. Blockeras s.r.l., IP Chamber of the Court of Rome, Italy). Till skillnad från Hermès i fallet med MetaBirkin hade Juventus ett skydd för icke-fysiska produkter i form av bland annat ”nedladdningsbara elektroniska publikationer”. Även om det inte tydligt var preciserat i det registrerade varumärkesskyddet kunde Juventus visa att de själva aktivt arbetade med blockkedjebaserade spel och NFT:er. Även i detta fall ansågs användningen utgöra varumärkesintrång.

Avgörandena innehåller intressanta resonemang om varumärkesskyddets omfattning för virtuella varor.

De kan dock inte läggas till grund för någon generell regel om varumärkesskydd för virtuella varor. Frågan om likhet mellan fysiska varor och deras virtuella motsvarigheter har ännu inte prövats i Sverige eller på EU-nivå. Det är alltså inte klart hur långt varumärkesskyddet sträcker sig för virtuella varor.

AVSLUTANDE KOMMENTARER

I ljuset av principen att välkända varumärken har ett bredare och starkare skydd kan det antas att innehavare av kända varumärken har en fördel när det kommer till att förhindra varumärkesintrång och att skydda sina rättigheter för virtuella varor. För att undvika osäkerhet när det gäller bedömningen av varuslagslikhet bör varumärkesinnehavare se över behovet av att utöka och säkerställa sitt befintliga varumärkesskydd. Det kan vara nödvändigt att söka skydd i andra varuklasser än tidigare för att säkerställa ett effektivt och heltäckande skydd.

Även om myndigheter ska förhålla sig till och tolka varumärkesrätten i ljuset av samhällsförändringar och marknadsutveckling är det viktigt att varumärkesinnehavare själva ser till att varumärkesskyddet är aktuellt och heltäckande. För att säkerställa ett effektivt varumärkesskydd behöver det därför tänkas igenom noggrant och anpassas efter de specifika behoven. Det gäller inte minst för virtuella varor.

MALENA LOFTE

Nya digitala koncept i konsumentskyddslagstiftningen

Som ett led i moderniseringen av konsumentskyddet infördes ett antal nya koncept i konsumentskyddslagstiftningen under förra året. Försäljning av digitalt innehåll, digitala tjänster och varor med digitala delar till konsumenterna faller nu uttryckligen inom bland annat konsumentköplagens tillämpningsområde. Men vad innebär de olika koncepten? Vilka är skillnaderna mellan dem och vilken betydelse har de? Dessa frågor har visat sig vara komplicerade och har oftast inga tydliga svar.

BAKGRUND

Konsumentskydd har länge varit av stort intresse inom EU. Som en del av EU:s omfattande konsumentskyddsarbete har två EU-direktiv, varudirektivet och digitaldirektivet, nyligen reviderats. Syftet är att modernisera regelverket för att det ska

hånga med i digitaliseringen på konsumentområdet, som ökar både genom att fler köper digitalt och för att varor i allt större utsträckning är sammankopplade med eller består av digitala element. Som en del i moderniseringen har tre nya koncept införts i konsumentlagstiftningen: *digitalt innehåll*,

digitala tjänster och varor med digitala delar. Detta har utvidgat tillämpningsområdet och därmed skapat ett mer omfattande skydd även vid köp av varor som är helt eller delvis digitala.

FÖRKLARING AV DE TRE KONCEPTEN

Med *digitalt innehåll* avses data som framställs och tillhandahålls i digital form. Det kan handla om ”standardiserat” innehåll eller innehåll som är särskilt utvecklat utifrån en konsuments behov. Digitalt innehåll liknar i många fall köp av lös egendom på så sätt att en konsument betalar för ett innehåll och sedan har varaktig tillgång till det. Det kan exempelvis röra sig om en film, musikfil eller ljudbok. Digitalt innehåll kan även tillhandahållas vid flera olika tillfällen, exempelvis genom att konsumenten får en länk för att få nytt innehåll varje vecka, eller kontinuerligt under en viss period.

En *digital tjänst* är en tjänst som gör det möjligt för en konsument att skapa, bearbeta, lagra eller få tillgång till uppgifter i digital form, eller att utbyta uppgifter eller interagera på annat sätt med uppgifter i digital form som laddas upp eller skapas av konsumenten eller av andra användare av tjänsten. Begreppet omfattar bland annat fillagring, ordbehandling och spel som erbjuds i molnbaserad tjänstemiljö och sociala medier. Som med digitalt innehåll kan digitala tjänster tillhandahållas vid ett enskilt tillfälle eller kontinuerligt. Begreppet omfattar både standardiserade och särskilt utvecklade digitala tjänster.

Definitionen av en *vara med digitala delar* återfinns i konsumentköplagen och kan delas upp i tre delar: (i) det måste vara fråga om en lös sak, (ii) den lösa saken ska vara sammankopplad eller integrerad med ett digitalt innehåll eller en digital tjänst och (iii) sammankopplingen eller integreringen med det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska vara sådan att frånvaron av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten gör att varan inte kan användas på det sätt som är avsett. Ett typexempel på en vara med digitala delar är en mobiltelefon, där telefonen

”Digitaldirektivet ska vara teknikneutralt och framtidssäkrat. Det märks i de breda definitionerna av digitalt innehåll och digitala tjänster.”

utgör den lösa saken och operativsystemet, applikationer och andra digitala element som får mobiltelefonen att fungera utgör de digitala delarna.

HUR FÖRHÅLLER SIG DE OLIKA BEGREPPEN TILL VARANDRA?

Digitaldirektivet ska vara teknikneutralt och framtidssäkert. Det märks i de breda definitionerna av digitalt innehåll och digitala tjänster. Utifrån definitionerna går det inte att utläsa en kategorisk distinktion mellan digitalt innehåll och digitala tjänster. Bedömningen av om en produkt ska anses tillhöra den ena eller den andra kategorin kan därför snabbt bli svår och kräva tolkning.

I de nya förarbetena till konsumentköplagen frångår lagstiftaren digitaldirektivets struktur med en ”gemensam” exemplifiering av digitalt innehåll och digitala tjänster. Av förarbetena framgår att digitalt innehåll omfattar exempelvis datorprogram, videofiler och digitala spel, medan digitala tjänster kan vara video- och ljuddelning, online-spel eller molnlagring. Även om förtydliganden är välkomna ur ett förutsebarhetsperspektiv kan vi konstatera att förarbetena innehåller tolkningar av, och frångår, digitaldirektivets ordalydelse. Detta medför bland annat att det kan upp-

komma svårigheter att tolka den svenska lagstiftningen utifrån digitaldirektivet.

Gränsdragningen mellan de två begreppen saknar betydelse för konsumentköplagen och digitaldirektivet, då båda koncepten omfattas av dessa regelverk. Däremot har gränsdragningen betydelse för distansavtalslagen, som ger näringsidkare möjlighet att med bindande verkan gentemot konsumenten avtala bort ångerrätten vid köp av digitalt innehåll. Konsumentens ångerrätt vid köp av digitala tjänster är däremot inte möjlig att avtala bort.

För varor med digitala delar behöver ingen sådan gränsdragning göras – en vara kan anses ha digitala delar oavsett om den digitala delen utgörs av digitalt innehåll eller en digital tjänst. Varor med digitala delar faller dessutom under begreppet *vara*, så samma regler är tillämpliga på varor med digitala delar som varor generellt. Gränsdragnings-svårigheten ligger snarare i om varan och den digitala delen ska ses som en helhet eller två separata enheter. Frågan som då får ställas är om den digitala delen *behövs* för att varan ska fungera så som det är avsett. Det krävs inte att den digitala delen bidrar till varans huvudfunktion. Bedömningen fokuserar istället på om varan fungerar på avsett sätt om den digitala delen saknas.

”Den ständigt ökande digitaliseringen medför krav på moderniserad lagstiftning.”

Om den digitala delen inte behövs för att varan ska fungera på avsett sätt kan den lösa saken och den digitala delen anses vara två separata delar av ett paketavtal. I praktiken innebär det att dubbla regelverk kring exempelvis avlämnande och avtalsenlighet kan bli tillämpliga på ett köp. Det kan också bli komplicerat vid distansavtal, där ångerfristen för en vara börjar löpa när konsumenten får varan i sin besittning medan ångerfristen för en tjänst och för digitalt innehåll börjar löpa när avtalet ingås.

FÖRETAG BÖR SE ÖVER SINA VILLKOR OCH ERBJUDANDEN SÅ ATT REGLERNA EFTERLEVS

Den ständigt ökande digitaliseringen medför

krav på moderniserad lagstiftning. Inkluderingen av digitalt innehåll, digitala tjänster och varor med digitala delar har utökat konsumentlagstiftningens tillämpningsområde så att konsumenter har ett mer omfattande skydd i fler situationer.

Two väsentliga aspekter att ha i åtanke är (i) tidpunkten för när konsumentens ångerrätt börjar löpa och (ii) möjligheten att avtala bort ångerrätten. För att säkerställa regelefterlevnad och att ha en proaktiv kommersiell riskhantering bör företag, vid osäkerhet om en produkt faller inom digitalt innehåll, digital tjänst eller vara med digitala delar, ta höjd för att produkten kan komma att behöva hanteras utifrån det alternativ som ger konsumenter den mest omfattande ångerrätten.

Rent praktiskt innebär tilläggen av koncepten att företag som erbjuder varor och/eller tjänster som kan anses utgöra, eller innehålla delar som faller inom, något av koncepten bör se över sina allmänna villkor och hur de förmedlar sina erbjudanden. Detta för att säkerställa att de nya bestämmelserna på konsumentområdet uppfylls och att information om erbjudanden ges på ett korrekt sätt gentemot konsumenterna. Exempelvis ställs nya krav på hur standardformulär för utnyttjande av ångerrätten ska förmedlas till konsumenter, vilka delvis påverkas av hur varan/tjänsten klassificeras.

**JACOB VESTGÖTE NORELL
LINA LUNDBERG**

Ny teknik
omdefinierar
och utmanar
etablerade
förutsättningar,
preferenser
och idéer i alla
branscher.

Förslag till reglering av standardessentiella patent

Den 27 april 2023 lanserade EU-kommissionen ett omfattande förslag till nya regler på patentområdet, det så kallade patentpaketet. Patentpaketet innehåller förslag till regler på tre områden: tillägsskydd, tvångslicenser och standardessentiella patent. Syftet med patentpaketet är att stärka EU:s konkurrenskraft, bidra till mer effektiva processer och att öka transparensen. Det ska underlätta särskilt för små och medelstora företag. I den här artikeln kommer vi att beskriva förslaget om standardessentiella patent men inledningsvis kort nämna något om de andra två delarna av patentpaketet.

ETT CENTRALT FÖRFARANDE FÖR BEVILJANDE AV TILLÄGGSSKYDD

Tillägsskydd gör det möjligt att förlänga skyddstiden för vissa typer av patent med upp till fem år och i särskilda fall i ytterligare sex månader. I nuläget är tillägsskydd begränsat till enskilda länder och gäller endast i det land där det har meddelats. De nya reglerna om tillägsskydd föreslås komplettera det europeiska patentet med enhetlig

verkan som infördes genom det enhetliga patentsystemet under våren 2023.

Med en central ansökan hos Europeiska immaterialrättsmyndigheten (EUIPO) ska patenthavare kunna få nationella tillägsskydd till nationella patent i flera medlemsstater, eller ett enhetligt tillägsskydd till enhetliga patent som gäller i hela EU. Syftet är bland annat att förenkla och effektivisera administrationen

av tilläggskydden, och därigenom minska kostnaderna för patenthavarna och medlemsländerna. Läs mer om förslaget [här](#).

ETT NYTT SYSTEM FÖR TVÅNGSLICENSIERING I KRISSITUATIONER

Tvångslicensiering innebär att en stat tillåter användning av ett patent utan patenthavarens samtycke till användningen. Frågan om behovet av ett system för tvångslicenser på EU-nivå uppstod under covid-19-pandemin. Det finns i nuläget en möjlighet till tvångslicensiering, men besluten tas på nationell nivå och omfattar endast produktion inom ett lands gränser. Enligt förslaget ska EU-kommissionen kunna besluta om tvångslicensiering av patent i syfte att möjliggöra spridning av en produkt inom EU vid gränsöverskridande kriser. Förslaget innehåller även vissa rättigheter för patenthavaren, exempelvis rätt till skälig ersättning och rätt att föreslå ett frivilligt avtal om omständigheterna tillåter det. Läs mer om förslaget [här](#).

ETT FÖRÄNDRAT REGELVERK FÖR STANDARDESENTIELLA PATENT

Viss teknik som används bygger på standarder. En teknisk standard kan beskrivas som en lösning på ett gemensamt problem och används bland annat för att säkerställa en viss kvalitet eller en särskild säkerhetsnivå inom ett specifikt område eller på en viss marknad. Standarder utvecklas av så kallade standardiseringsorgan. Exempel på teknik som relaterar till en standard är 4G, wifi och Bluetooth.

Tekniken som ingår i en standard kan innehålla patenterade uppfinningar som behöver licensieras för att standarden ska kunna efterlevas. Patent som är nödvändiga för implementeringen av en standard kallas standardessentiella patent ("SEP"). SEP-innehavare kan få en stark ekonomisk ställning på marknaden, eftersom den som vill implementera standarden antingen behöver betala för en licens eller avstå från att tillverka en produkt som lyder under standarden. Alternativen till ett SEP kan samtidigt vara begränsade eller obefintliga. Det nya förslaget om SEP kan få stor påverkan på den svenska marknaden, eftersom 80 procent av europeiska SEP tillhör företag från Finland och Sverige.

För att en standard ska kunna spridas och användas krävs en fungerande licensmarknad för de patent som behövs. Företag som deltar i att definiera och utveckla standarder ska licensiera SEP på så kallade FRAND-villkor (Fair, Reasonable and Non-Discriminatory) till den som implementerar en standard. Om en patenthavare inte åtar sig att licensiera på FRAND-vill-

kor i enlighet med standardiseringsorganets policy får det aktuella patentet inte inkluderas i standarden. Syftet är att FRAND-villkoren ska balansera de intressen som finns. Det nuvarande licensieringssystemet med FRAND-villkor har dock kritiserats.

Nu har EU-kommissionen föreslagit omfattande förändringar av SEP-regleringen. Syftet är att på lång sikt öka transparensen, tillgängligheten och utvecklingen. Utgångspunkten är att de nya reglerna endast ska gälla för patent som är essentiella för standarder som offentliggjorts av ett standardiseringsorgan efter den föreslagna förordningens ikraftträdande, och för vilka innehavaren av patentet har valt att licensiera det på FRAND-villkor. Nedan presenteras huvuddragen i förslaget, men den som vill läsa mer kan ta del av hela förslaget [här](#).

OBLIGATORISK REGISTRERING AV SEP INFÖRS

EU-kommissionen har föreslagit att det ska inrättas ett kompetenscentrum för SEP. Centrumets övergripande uppgift ska vara att främja öppenhet och fastställande av FRAND-villkor. Det ska också upprätta elektroniska register där SEP registreras. Enligt förslaget ska det krävas att ett SEP registreras för att patentet fullt ut ska kunna upprätthållas inom EU.

Kompetenscentrumet ska även administrera så kallade essentialitetskontroller för att kontrollera om ett patent verkligen är nödvändigt för implementeringen av en viss standard. Resultaten av kontrollerna kommer att publiceras i registret, men inte vara rättsligt bindande eller förhindra licensförhandlingar. Enligt förslaget ska EUIPO ansvara för kompetenscentrumet, vilket bland annat motiveras med att EUIPO redan hanterar elektroniska register och databaser avseende varumärken.

INFORMATION OM SAMMANLAGD ROYALTY SKA REGISTRERAS

En standard kan innehålla flera SEP, vilket innebär att licenser kan krävas från flera olika SEP-innehavare. EU-kommissionen föreslår att SEP-innehavare ska kunna bestämma den totala licensavgiften, det vill säga en sammanlagd royalty, för att implementera en särskild standard. Den sammanlagda royaltyn ska publiceras i registret och tanken är att det ska underlätta beräkningen för företag som implementerar tekniska standarder. Om SEP-innehavarna inte kan komma överens om den sammanlagda royaltyn ska en mindre grupp innehavare kunna be kompetenscentrumet att utse en medlare som ska vägleda fastställandet av den sammanlagda royaltyn. Enligt förslaget ska medlarens beslut dock inte vara rättsligt bindande.

”Syftet med medlingen är att införa ett kostnads-effektivt sätt att lösa förhandlingar och tvister utanför domstol.”

KRAV PÅ FASTSTÄLLANDE AV FRAND-VILLKOR PÅ EU-NIVÅ

Kompetenscentrumet ska enligt förslaget administrera ett förfarande för fastställande av FRAND-villkor som ska gälla vid licensiering av SEP. SEP-innehavare och licenstagare som vill väcka talan om patentinträng i ett registrerat SEP, eller om licensvillkoren kopplade till ett SEP, ska som utgångspunkt vara skyldiga att påbörja medling hos EUIPO innan talan väcks i nationell domstol. Parterna kan också frivilligt besluta att initiera medlingen för att lösa tvister avseende FRAND-villkor. Syftet med medlingen är att införa ett kostnadseffektivt sätt att lösa förhandlingar och tvister utanför domstol. Efter att medlingen har initierats ska respektive part meddela om den vill delta i medlingen och om den avser att följa de fastställda FRAND-villkoren. Medlingen ska ta max nio månader och efter att den är avslutad kan parterna välja att exempelvis väcka talan vid nationell domstol.

”Eftersom förslaget om SEP är så ingripande är det viktigt för intressenter att följa lagstiftningsärendet och överväga behovet av att proaktivt förbereda sig på kommande förändringar.”

ETT BLANDAT MOTTAGANDE FRÅN SVENSKA REMISSINSTANSEN

Patentpaketet har varit ute på remiss i Sverige och mötts av blandade reaktioner – se alla remissvar [här](#). Generellt är många positiva till det övergripande syftet med förslaget. Remissinstanserna verkar vara överens om behovet av att öka transparensen och förutsebarheten för SEP. Flera har lyft att förslaget förhoppningsvis kommer att medföra tydligare definitioner av FRAND-villkor, att förslaget kan förhindra tvister och innebära kortare och mer kostnadseffektiva licensförhandlingar.

Delar av förslaget har dock kritiserats. I kritiken lyfts att förslaget är för fördelaktigt för den som vill implementera en standard och att det sker på SEP-innehavarens bekostnad. Valet av EUIPO som kompetenscentrum har även ifrågasatts med motiveringen att EUIPO saknar tillräcklig kompetens om patent, och därför kan få svårigheter att sköta administreringen av SEP på ett tillfredsställande sätt. Från vissa håll har kritiken varit kraftig.

Flera remissinstanser har ansett att förslaget kan ha en negativ inverkan på EU:s attraktionskraft. Enligt förslaget blir det obligatoriskt med ett fastställande av FRAND-villkor innan talan om patentintrång kan

väckas i domstol, samtidigt som en sådan talan kan väckas direkt i domstol utanför EU, exempelvis i USA och Kina. Eftersom talan kan väckas i behörig domstol först efter fastställandet av FRAND-villkor riskerar tvister att försenas istället för att förhindras. Som exempel har Patent- och registreringsverket angett att det nuvarande systemet är framgångsrikt och att förändringarna i förslaget kan öka de administrativa kostnaderna för SEP-innehavare. Enligt Patent- och registreringsverket finns det därför en risk att motivationen för att investera i forskning och utveckling minskar i längden.

AVSLUTANDE ORD

Patentpaketet är ännu bara ett förslag. Eftersom förslaget om SEP är så ingripande är det viktigt för intressenter att följa lagstiftningsärendet och överväga behovet av att proaktivt förbereda sig på kommande förändringar. Förhoppningen är att det utökade ansvaret på EU-nivå ska innebära en mer transparent och effektiv licensmarknad för SEP, men det kommer krävas tålamod och säkerligen möta motstånd längs vägen.

ERIK WIKNER
AGNES JAKOBSSON

Ökad tillgänglighet för digitala produkter och tjänster

Under våren 2023 röstade riksdagen igenom den nya [tillgänglighetslagen](#). Lagen implementerar [tillgänglighetsdirektivet](#) som syftar till att öka tillgängligheten till vissa digitala produkter och tjänster. Lagen börjar gälla den 28 juni 2025, men redan nu finns det anledning för de som träffas av lagen att överväga förberedande åtgärder.

DIGITAL TILLGÄNGLIGHET

Digital tillgänglighet handlar om att göra det digitala samhället mer tillgängligt för att alla ska kunna ta del av tjänster, produkter och information på lika villkor, oavsett förmåga. I den nya tillgänglighetslagen anges att syftet är *”att undanröja och motverka hinder för en effektiv konkurrens*

och främja personers jämlikhet i levnadsvillkor och delaktighet i samhällslivet”. Digital tillgänglighet kan exempelvis handla om att texten på en webbplats alltid ska kunna förstoras, att text ska vara lätt att läsa och förstå eller att biljettautomaten ska kunna användas på ett annat sätt än genom bara pekskärm.

”Om en produkt eller tjänst inte uppfyller kraven i tillgänglighetslagen får den inte tillhandahållas inom EU.”

Redan idag finns det vissa krav på digital tillgänglighet genom [en särskild lag](#), men dessa krav gäller endast för offentliga aktörer (samt privata aktörer som bedriver offentligt finansierade skolor eller sjukvård). Dessutom finns [diskrimineringslagen](#). Bristande tillgänglighet kan vara en form av diskriminering, men det finns inga direkta krav kring digital tillgänglighet i diskrimineringslagen. Det finns även andra lagar som innehåller vissa specifika bestämmelser avseende tillgänglighet.

TILLGÄNGLIGHETSLAGEN I PRAKTIKEN

Tillgänglighetslagen är en produktlagstiftning och enligt lagen ska de produkter och tjänster som omfattas vara utformade i enlighet med vissa tillgänglighetskrav. Tillgänglighetslagen riktar sig till så kallade ekonomiska aktörer (tillverkare, importörer, distributörer och tjänsteleverantörer). Lagen ställer krav på åtgärder som de

ekonomiska aktörerna behöver vidta för att säkerställa att berörda produkter och tjänster uppfyller tillgänglighetskraven, så som att utföra en bedömning av överensstämmelse, upprätta en EU-försäkran och förse en produkt med CE-märkning. Om en produkt eller tjänst inte uppfyller kraven i tillgänglighetslagen får den inte tillhandahållas inom EU.

De tjänster som omfattas av den nya lagen kan generellt beskrivas som digitala konsumenttjänster. Det kan handla om elektroniska kommunikationstjänster som chatttjänster, medietjänster samt bank- och e-handelstjänster. Produkterna som omfattas är dels sådana produkter som används för att nyttja de digitala konsumenttjänster som omfattas av lagen, dels ett antal samhällsviktiga digitala produkter. Produkter som omfattas är exempelvis datorer, smarttelefoner och surfplattor samt kortläsare, biljettförsäljningsautomater och bankomater.

MER OM TILLGÄNGLIGHETSKRAVEN

De tillgänglighetskrav som ställs på produkter och tjänster som omfattas av lagen framgår av bilagan till tillgänglighetsdirektivet. Kraven tar generellt sikte på funktionaliteten, vilket medför att kravlistan ger utrymme för tolkning och innovation i fråga om de tekniska lösningar som faktiskt används för att uppfylla kraven. Det har hittills inte meddelats några föreskrifter som specificerar tillgänglighetskraven i svensk rätt men det kan komma. Konsekvensen av att inte följa tillgänglighetskraven kan bli en sanktionsavgift om högst 10 miljoner kronor per överträdelse.

UNDANTAG FRÅN TILLGÄNGLIGHETSKRAVEN

Det finns primärt två undantag från tillgänglighetskraven. Ett tillgänglighetskrav gäller inte för en produkt eller tjänst som annars skulle ha omfattats om anpassningen till kraven hade inneburit en större förändring av en produkts eller en tjänsts grundläggande karaktär. Det avgörande är om den grundläggande funktionen omöjliggör en tillgänglighetsanpassning.

En bedömning av om detta är tillämpligt ska göras från fall till fall, men undantaget ska tillämpas mycket restriktivt. Ett tillgänglighetskrav gäller inte heller om det medför en oproportionerligt stor ekonomisk börda för den berörda ekonomiska aktören. Proportionalitetsbedömningen ska göras separat för varje tillgänglighetskrav, och det faktum att ett visst krav är oproportionerligt innebär inte att övriga tillgänglighetskrav är det.

STANDARDS OCH PRESUMTION OM ÖVERENSSTÄMMELSE MED TILLGÄNGLIGHETSKRAVEN

Tillgänglighetsdirektivet anger att om en produkt eller tjänst överensstämmer med en tillämplig harmoniserad standard presumeras det att produkten eller tjänsten uppfyller tillgänglighetskraven. I praktiken är det genom att följa standarder som de allra flesta säkerställer att tillämpliga produktbestämmelser uppfylls. Harmoniserade standarder har därför en central roll i produktregleringar i EU.

I dagsläget finns det inte någon harmoniserad standard som täcker kraven i tillgänglighetsdirektivet. På området finns dock den harmoniserade standarden EN 301 549 som visserligen inte är direkt tillämplig på kraven som ställs enligt tillgänglighetsdirektivet, men som ändå behandlar samma typer av produkter och tjänster som tillgänglighetsdirektivet. Det kommer därför vara relevant att titta på standarden EN 301 549 fram till dess att harmoniserade standarder finns på plats (och som sannolikt kommer att bygga på EN 301 549).

FÖRBEREDANDE ÅTGÄRDER BÖR VIDTAS REDAN NU

Tillgänglighetslagen börjar gälla först den 28 juni 2025. Det innebär att alla produkter och tjänster som lanseras från och med det datumet och omfattas av lagen behöver uppfylla tillgänglighetskraven.

Företag bör redan nu förhålla sig till innehållet i tillgänglighetslagen och överväga om den är tillämplig på deras verksamhet. Den som träffas av lagen bör inte

vänta med att se över kraven och överväga behovet av åtgärder.

I ett sådant arbete är standarden EN 301 549 som sagt relevant. Därutöver finns det anledning att beakta riktlinjerna Web Content Accessibility Guidelines (WCAG). Standarden EN 301 549 bygger på WCAG 2.1 AA med vissa ytterligare krav, men sedan standarden kom har riktlinjerna WCAG 2.1 uppdaterats till WCAG 2.2. Det finns därför anledning att även beakta riktlinjerna WCAG i arbetet med att säkerställa att produkter och tjänster uppfyller tillgänglighetskraven i tillgänglighetsdirektivet.

ELISE ARONSSON
SAMUEL GUILLARD
SALEH ASHKAR

Omloppstider för mål vid patent- och marknadsdomstolarna

I september 2016 trädde patent- och marknadsdomstolsreformen i kraft. Det ledde till att två särskilda domstolar inrättades inom ramen för det allmänna domstolssystemet: Patent- och marknadsdomstolen vid Stockholms tingsrätt (PMD) och Patent- och marknadsöverdomstolen vid Svea hovrätt (PMÖD). Domstolsverket har nu följt upp reformen och redovisat resultaten i rapporten *Erfarenheter av patent- och marknadsdomstolsreformen* (DOV 2023/59).

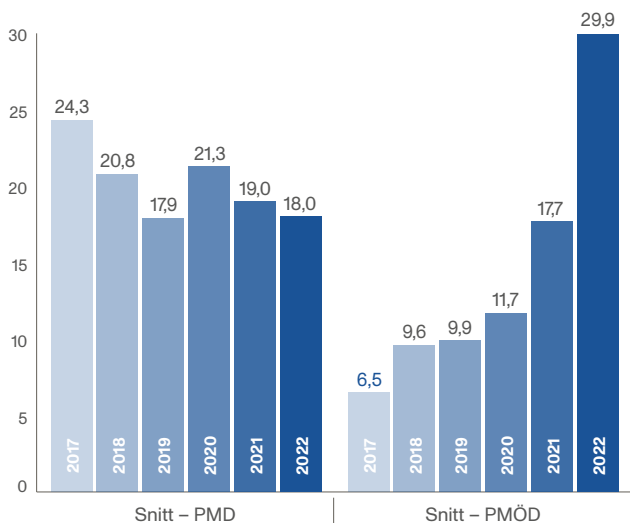
Rapporten innehåller flera intressanta delar. Vi kommer i det här sammanhanget att fokusera på en vanlig fråga från parter som processar eller överväger att processa vid patent- och marknadsdomstolarna och som tas upp i rapporten, nämligen hur lång tid en process tar vid domstolarna. På domstolsspråk kallas det för handläggningstid eller omloppstid. Rapporten redovisar statistik för omloppstiderna i PMD och PMÖD uppdelat på olika målkategorier.

Det anges i rapporten att förhållandevis få mål ingår i målkategorierna och att varje mål därför får stor påverkan på statistiken. Det anges vidare att särskilda

omständigheter i dessa mål påverkar statistiken. Ett exempel är vilandeförklaringar, som innebär en förlängd handläggningstid och därmed längre omloppstider. Målen innehåller dessutom ofta preliminära frågor som yrkanden om interimistiska förbud, kvarstad och edition, vilket också påverkar omloppstiderna. Med detta sagt är det intressant att läsa statistiken eftersom den ger en bra bild av hur lång tid det kan ta att processa vid domstolarna.

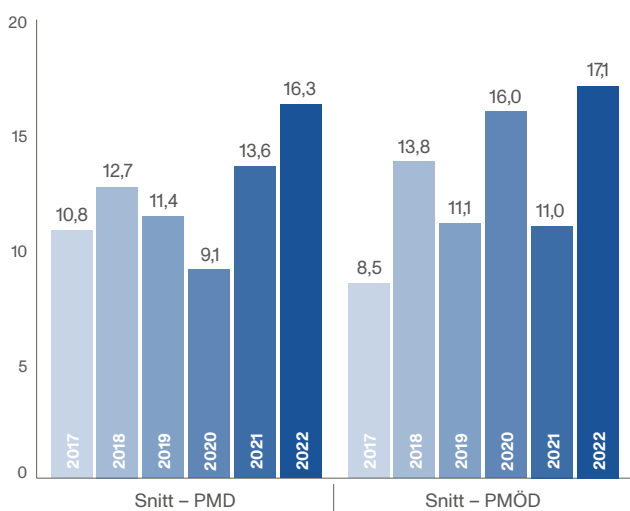
I månader räknat ser omloppstiderna ut enligt följande för några av de målkategorier som redovisas i rapporten.

PATENTMÅL

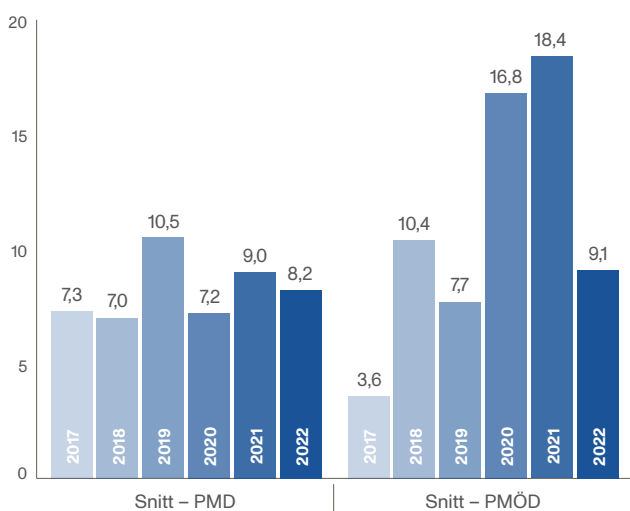

”I månader räknat ser omloppstiderna ut enligt följande för några av de målkategorier som redovisas i rapporten.”

MARKNADSFÖRINGSRÄTTSMÅL

ÖVRIGA IMMATERIALRÄTTSLIGA TVISTEMÅL

För den som är intresserad av att fördjupa sig i Domstolsverkets utvärdering av patent- och marknadsdomstolsreformen rekommenderar vi en läsning av rapporten.

EMIL BRENGESJÖ
STINA ERIKSSON

STOCKHOLM

Norrlandsgatan 21, box 1711
111 87 Stockholm

GÖTEBORG

Järnvågen 1, box 2235
403 14 Göteborg

MALMÖ

Carlsgatan 3, box 4291
203 14 Malmö

BRYSEL

Gachard House
Rue Gachard 88, boîte 4
BE-1050 Bryssel, Belgien

SINGAPORE

Maxwell Chambers
28 Maxwell Road, unit #04-08
Singapore 069120

NEW YORK

140 Broadway, suite 2220
New York, NY 10005, USA

KONTAKT

Immaterialrätt, marknadsrätt
och medierätt

IT/Tech

Mannheimer Swartling hjälper klienter över hela världen med deras affärsjuridiska och strategiska utmaningar. Våra jurister arbetar sömlöst i kontors- och verksamhetsöverskridande team för att alltid kunna leverera den bästa möjliga rådgivningen för varje enskilt uppdrag.

Byrån biträder klienter inom hela spektrumet av immaterial-, marknads- och medierätt. Vårt team har en bred expertis inom området som innefattar såväl tvister som transaktioner och avtal. Vi har även en av Sveriges starkaste kompetenser inom IT/Tech och biträder allt från startups till storbolag och offentliga aktörer med juridiska och strategiska frågor.

mannheimerswartling.se